

Druhý ročník mezinárodní konference

Čtení Josefa Macůrka. Dějiny kultur a mentalit střední a východní Evropy ve středověku a raném novověku

na téma:

Cizinci ve společnostech střední a východní Evropy (11.–16. století)

Datum

31. října–2. listopadu 2024

Místo

Filozofická fakulta MU, Brno

„Unius linguae uniusque moris
regnum imbecile et fragile est.“

To je napsáno v Ponaučeních (*De institutione morum*)
uherského krále Štěpána I.

V této větě vyjádřil král zkušenosti národa, který byl svými sousedy ve střední a východní Evropě vnímán jako cizí a jako nepřátelský. V jeho království však žilo a působilo mnoho cizinců, nositelů jiného jazyka a jiného mravu. Bylo v této souvislosti jeho vyjádření projevem moudrosti nebo vynucené reakce? Podstatné je, že svou myšlenkou směřoval k vnitřnímu životu svého království a pomocí dobových kategorií vyjádřil svůj názor na úlohu cizinců v něm. Nepochybně vyjádřil zkušenosti všech vládců ve zkoumaném regionu, jak dokazují prameny.

Otázkou je, jak se prolínaly informace, jak se vytvářel obraz cizince. Kým byl? Nepřítelem nebo i tím, kdo přinášel onen další jazyk a mrav. Co znamenala ona *lingua*, přesněji, co onen jazyk přinášel. Křesťanství, kulturu, obchod, kontakty? Jak se proměňoval obsah tohoto pojmu, jeho význam a také přístup k němu. Kdo pomáhal Maďarům se zapojit do křesťanské Evropy, kdo Rusům, Čechům a Polákům. Jak jazyk působil ve vzájemných kontaktech zemí ve zkoumaném regionu, jak se jeho působení proměňovalo.

Cílem konference je v komparativní perspektivě zkoumat průběh integrace cizinců do společnosti v zemích Českého, Polského a Uherského království, Litevského velkoknížectví a ruských knížectví. Zkoumáno bude období od christianizace států do konce 16. století, kdy se poměry ve střední a východní Evropě výrazně proměnili. Nosným faktorem tohoto procesu byla vzájemná mezietská, kulturní, náboženská a jazyková interakce, která postupně vytvořila unikátní a velmi pestrou mozaiku kulturních, náboženských a politických vztahů mezi zeměmi zkoumaného regionu. Důsledky velmi komplikovaného vývoje ve středověku a raném novověku jsou v mnoha oblastech patrné dodnes. Jejich součástí jsou i mnohé předsudky vůči cizincům, kteří ve starších dějinách ani za cizince nemuseli být považováni.

Konference se zaměří na následující problémy:

- Problém identifikace cizinců v pramenech
- Důvody a podoba příchodu cizinců do nových zemí (zajatci, běženci, diplomaté, žoldnéři, duchovní, obchodníci)
- Způsoby integrace cizinců do společnosti
- Kariéra cizinců sloužících panovnickému dvoru a místní elitě
- Vliv příchozích intelektuálů na domácí vzdělanost a kulturu
- Sociální status vzdělaných cizinců
- Vliv věrovyznání na proces integrace cizinců
- Vliv duchovních osob ze zahraničí na rozvoj domácí církevní kultury
- Postoj domácí elity vůči cizincům, včetně obav z možného ohrožení svého politického a ekonomického vlivu
- Obraz cizinců v dílech dobových autorů a možné důvody daných vyslovovaných hodnocení, příčiny schématického přístupu a předsudků, politická účelovost zobrazení
- Role cizinců v transferu technologických a řemeslných znalostí a dovedností (stavebnictví, hutnictví, zlatnictví, ikonopisectví, zhotovování tištěných knih)
- Postoj vládnoucích elit k cizincům z právního hlediska (edikty, privilegia...)
- Projevy mezikulturní výměny ve zvycích (gastronomie, pivovarnictví, odívání, hygiena)
- Stopy meziethnických kontaktů v antroponymech

Příspěvek

Konference bude organizována v angličtině, češtině, polštině, slovenštině, a ukrajinštině, příspěvek je možné přednést i v jakémkoliv jiném slovanském jazyce. Délka příspěvku je omezena na maximálně 20 minut, jednotlivé výstupy nebudou tlumočeny. Účast na konferenci je bez poplatku, účastníci konference si hradí náklady spojené s dopravou. O podmínkách hrazení ubytování a stravování budou účastníci informováni.

Prosíme o zaslání stručných **anotací** v jazyce příspěvku s názvem, jménem autora a jeho afiliací do 30. září 2024 (včetně). Uvedte také preferovanou formu účasti: prezenčně/online. Vybraní účastníci budou informováni po 30. září.

Příhlášky zasílejte na adresy

pbocek@phil.muni.cz

jojo916matiasko@gmail.com

Kdy a kde

Konference proběhne v hybridní formě ve čtvrtek 31. října, v pátek 1. listopadu a sobotu 2. listopadu 2024 v prostorách Filozofické fakulty MU. Místnost bude upřesněna. Online účastníci budou připojeni přes platformu Zoom.

Filozofická fakulta MU,
Arna Nováka 1/1, Brno
(Česká republika)

Publikace

Přednesené příspěvky budou v případě úspěšného recenzního řízení publikovány v tematickém čísle *Studia historica Brunensia*. Termín odevzdání studie je do konce ledna 2025 v rozsahu maximálně 15 normostran. Všechny studie musí splňovat formální pravidla úpravy a citační normu periodika SHB. Redakce akceptuje odborné studie ve všech slovanských jazycích, angličtině, němčině a francouzštině.

Pokyny pro autory jsou dostupné na:

<https://journals.phil.muni.cz/studia-historica-brunensia/about/submissions>

Organizátoři:

doc. PhDr. Pavel Boček, CSc.

Dr. Vitaliy Nagirnyy

Mgr. Jozef Mário Matiasko